

Міністерство освіти і науки України

Національний університет харчових технологій

**80 МІЖНАРОДНА НАУКОВА
КОНФЕРЕНЦІЯ
МОЛОДИХ УЧЕНИХ,
АСПІРАНТІВ І СТУДЕНТІВ**

*“Наукові здобутки молоді –
вирішенню проблем харчування людства
у ХХІ столітті”*

Частина 4

10–11 квітня 2014 р.

Київ НУХТ 2014

9. Філософія науки, техніки та технології

Світлана Бондар, Микола Кітов

Національний університет харчових технологій

У системі «наука-техніка» важливого значення набуває проблема відповідальності вченого. Сьогодні вчений, що успішно займається науковим пошуком, усвідомлює значимість свого відкриття і сам же реалізує його на практиці. Проте сучасний етап розвитку науки характеризується багатоплановими, розгалуженими, комплексними науково-технічними розробками, колективними, об'єднаними не навколо лідера, а навколо концепції, ідеї. На зміну принципу персональної відповідальності вченого за наслідки своїх відкриттів приходить принцип колективної відповідальності, а вона нерідко буває деперсоналізованою. З цього факту неодмінно слідує зростання ролі держави в регулюванні процесів науково-технічного прогресу.

Із розглянутих вище положень можна зробити висновки. По-перше, наука, техніка та технологія є доволі складними явищами суспільного життя і пов'язані із глибинними засадами людського існування. По-друге, між ними існує необхідний зв'язок.

Незважаючи на можливість порівняно автономного розвитку технічних умінь, розвиток техніки набуває характеру динамічного і стійкого у своїх основах процесу, коли він поєднується із розвитком науки та потребами суспільними. Те саме можна сказати і про науку. Сьогодні ми можемо констатувати, що поступ суспільства свідчить про внутрішню єдність розвитку техніки, науки та технології.

Вихідну тезу оптимістичної оцінки можна сформулювати так: техніка сама здатна нейтралізувати або й подолати ті негативні наслідки, які несе людству її розвиток і поширення. Тобто технічні системи створюють засоби та передумови поступової гармонізації життя і процесів у суспільстві.

Песимістичний напрямок оцінки техніки та науки отримав назву техnofобії – жаху перед технікою. Прихильники такої оцінки роблять висновок про марність очікування добра від розвитку науки та техніки. На їхню думку, цей розвиток не приведе ні до чого іншого, окрім перетворення самої людини на елемент технічних процесів.

Наука, техніка та технології взаємно поєднані і можуть розвиватися як шляхом поступових кількісних накопичень, так і шляхом доволі радикальних змін у самих вихідних даних.

Невеличкий екскурс у новий напрямок філософських досліджень – філософію науки та техніки – дає нам змогу зробити такі висновки:

- філософія науки та техніки являє собою надзвичайно важливий у сучасних умовах напрямок філософських досліджень, що є традиційним у філософії;

- філософія науки і техніки є осмисленням зростаючого впливу науково-технічного поступу на усі сфери людського життя і тому в її межах виробляються нові підходи до розгляду традиційних філософських проблем;

- технічна творчість людини лише тоді набуває характеру безперервного поступу, коли вона поєднується із розвитком науки та впроваджує нові технології.

Отже, науково-технічний прогрес – це поступальний рух науки і техніки, еволюційний розвиток усіх елементів продуктивних сил суспільного виробництва на основі широкого пізнання і освоєння зовнішніх сил природи, це об'єктивна, постійно діюча закономірність розвитку матеріального виробництва, результатом якої є послідовне вдосконалення техніки, технології та організації виробництва, підвищення його ефективності. Розвиток науки і техніки сам по собі не залежить від

того, в якій соціально-економічній системі він відбувається. Науково-технічний прогрес створює можливість для розвитку суспільства, а як використовуються наукові і технічні досягнення – залежить від конкретної соціально-економічної будови суспільства.

В Україні, на жаль, недостатньо уваги приділяється розвитку науки, техніки та технології. Держава мало коштів виділяє на розвиток науки, а заможні підприємці ще не усвідомили, що їм теж необхідно підтримувати науково-дослідні інститути, де народжуються перші дослідження, відкриття в галузі науки, техніки та технології. А це майбутнє нашої країни, людей, які будуть жити та працювати в ній.